

ΜΑΤΡΟΖΟΣ

Ποίημα του Γιώργου Στρατήγη

Θεατρική διασκευή: Δημήτρης Απ. Ρήτας

Φιλολόγος-Συγγραφέας-Στιχουργός

Υπεύθυνος Πολιτιστικών Θεμάτων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Νομού Καρδίτσας

Τηλ. 24410-80348, 80304 φαξ 24410-80305 κιν. 6976074465

ΠΡΟΣΩΠΑ

- 1. ΜΑΤΡΟΖΟΣ**, γέρος ναυτικός, ήρωας του 1821
- 2. ΕΓΓΟΝΗ** του Ματρόζου ή εγγονός
- 3. ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ**, του Υπουργού Κωνσταντίνου Κανάρη
- 4. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ**, Υπουργός Ναυτικών, ήρωας του 1821, ο γνωστός μπουρλοτιέρης

Το έργο αποτελείται από δύο σκηνές:

Η πρώτη σκηνή διαδραματίζεται στις Σπέτσες, στην ιδιαίτερη πατρίδα του Ματρόζου.

Η δεύτερη σκηνή διαδραματίζεται στην Αθήνα, στο Υπουργείο Ναυτικών, στο οποίο Υπουργός είναι ο Κωνσταντίνος Κανάρης.

Α΄ Σ Κ Η Ν Η

Η σκηνή διαδραματίζεται στις Σπέτσες, μέσα σε ένα απλό δωμάτιο ή σε εξωτερικό χώρο π. χ. στο δρόμο. Τα πρόσωπα της σκηνής είναι δύο: Ο Ματρόζος, ντυμένος με κουρελιασμένα νησιώτικα ενδύματα και η εγγονή του ντυμένη με παραδοσιακή νησιώτικη φορεσιά.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

1. ΜΑΤΡΟΖΟΣ

2. ΕΓΓΟΝΗ του Ματρόζου (αν δεν υπάρχει μαθήτρια να υποδυθεί το ρόλο, μπορεί να παίξει μαθητής ως εγγονός)

ΕΓΓΟΝΗ. Γιατί αναστενάζεις, παππού;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Γέρασα πια, παιδί μου. Κι έτσι που κατάντησα, καλύτερα είναι να πεθάνω.

ΕΓΓΟΝΗ. Τι είναι αυτά που λες, παππού;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Τι να σου πω, καμάρι μου. Θυμάμαι πώς ήμουν και ποιος ήμουν στα χρόνια της επανάστασης του 1821 και βλέπω πώς είμαι σήμερα και δακρύζω.

ΕΓΓΟΝΗ. Να δακρύζεις, αλλά να δακρύζεις από περηφάνια, όπως δακρύζω κι εγώ από περηφάνια για τον παππού που έχω.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Αλήθεια το λες πως καμαρώνεις για τον παππού σου;

ΕΓΓΟΝΗ. Αλήθεια. Να, όταν πάω στο Σχολείο μου και λέω στους συμμαθητές μου ότι έχω παππού τον Ματρόζο, τον μπουρλοτιέρη ναυτικό, ξέρεις, παππού, τι όμορφα αισθάνομαι;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Να είσαι καλά, αγγελούδι μου.

ΕΓΓΟΝΗ. Τους λέω τα κατορθώματά σου που μου διηγείσαι συχνά, τους λέω πως ήσουν καλός καπετάνιος και πως με τους ναύτες σου, στα χρόνια της επανάστασης του 1821, έκαψες πολλά τούρκικα καράβια στην Τένεδο, στη Σάμο και αλλού.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Αλήθεια τους λες, παιδί μου.

ΕΓΓΟΝΗ. Τους λέω ακόμα ότι πολλές φορές πληγώθηκες, πολεμώντας τον εχθρό γενναία κι ότι σε φοβόντουσαν όλοι οι εχθροί, ακόμα και ο ίδιος ο σουλτάνος.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Και τι λένε οι συμμαθητές σου;

ΕΓΓΟΝΗ. Ακούνε με ενδιαφέρον και θαυμασμό τα κατορθώματά σου και στο τέλος χειροκροτούν.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Να είσαι καλά, παιδί μου, μου δίνεις χαρά και κουράγιο στις δύσκολες αυτές στιγμές της ζωής μου.

ΕΓΓΟΝΗ. Γι' αυτό, παππού μου, δε θέλω να σε βλέπω λυπημένο.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Άκου, παιδί μου, γιατί με βλέπεις λυπημένο.

ΕΓΓΟΝΗ. Σ' ακούω.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Όταν τελείωσε ο πόλεμος με τους Τούρκους και γίναμε ελεύθεροι, άλλοι από μας τους μπουρλοτιέρηδες ναυτικούς γίνανε ψαράδες στα νησιά τους, άλλοι έμποροι και άλλοι πήραν αξιώματα στην Ελληνική Κυβέρνηση, έγιναν μεγάλοι και τρανοί και περνούν πολύ καλά. Εγώ, όμως, δεν είχα τέτοια τύχη. Δεν τους κατηγορώ, αλλά ας κοιτάξουν και λίγο και μας τους φτωχούς που τα δώσαμε όλα για την λευτεριά της πατρίδας μας και δεν έχουμε ούτε ένα κομμάτι ψωμί να φάμε.

ΕΓΓΟΝΗ. Έχεις δίκιο, αλλά μην απελπίζεσαι.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Έχω φτάσει σε σημείο να ζητιανεύω για να ζήσω. Όμως, ένας Ματρόςος δεν μπορεί να κάνει το ζητιάνο. Γι' αυτό ξέρεις, παιδί μου, τι θα κάνω;

ΕΓΓΟΝΗ. Τι θα κάνεις, παππού;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Δεν σου το είπα άλλη φορά.

ΕΓΓΟΝΗ. Τι θα κάνεις, λοιπόν;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Θα φύγω.

ΕΓΓΟΝΗ. Τι θα κάνεις;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Θα φύγω.

ΕΓΓΟΝΗ. Και πού θα πας;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Στην Αθήνα.

ΕΓΓΟΝΗ. Πού θα πας;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Στην Αθήνα.

ΕΓΓΟΝΗ. Τι να κάνεις στην Αθήνα;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Θα πάω στην Αθήνα, προτού με βρείτε πεθαμένο από την πείνα.

ΕΓΓΟΝΗ. Και τι θα κάνεις στην Αθήνα;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Έχω το σκοπό μου.

ΕΓΓΟΝΗ. Στην Αθήνα δεν γνωρίζεις κανένα.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Γνωρίζω.

ΕΓΓΟΝΗ. Γνωρίζεις;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Γνωρίζω.

ΕΓΓΟΝΗ. Μα, δεν έχουμε κανένα συγγενή μας, στην Αθήνα.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Και όμως εγώ γνωρίζω κάποιον.

ΕΓΓΟΝΗ. Ποιον γνωρίζεις, παππού;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Γνωρίζω κάποιον που είναι πολύ σημαντικός άνθρωπος.

ΕΓΓΟΝΗ. Ποιος είναι αυτός ο σημαντικός που γνωρίζεις, παππού;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Γνωρίζω τον Κωσταντή τον Κανάρη.

ΕΓΓΟΝΗ. Ποιον;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Τον Κωσταντή Κανάρη, τον Υπουργό.

ΕΓΓΟΝΗ. Τον Υπουργό;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ναι, τον Υπουργό, τον καπετάν Κωσταντή από τα Ψαρά.

ΕΓΓΟΝΗ. Δεν μου το είπες αυτό ποτέ.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Άκουσε, παιδί μου. Κάποτε, στα χρόνια του αγώνα, έξω από την Τένεδο, του έσωσα τη ζωή από τους Τούρκους. Αν το θυμηθεί, ίσως κάνει κάτι και για μένα.

ΕΓΓΟΝΗ. Τι να σου κάνει, παππού.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ίσως με βοηθήσει, για να πάψω να τριγυρνάω εδώ κι εκεί νηστικός και ζητιανεύοντας.

ΕΓΓΟΝΗ. Πρέπει να σε βοηθήσει, αφού σου χρωστάει τη ζωή του.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Θα δούμε, παιδί μου.

ΕΓΓΟΝΗ. Θα έρθω κι εγώ μαζί σου.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Τι θα κάνεις;

ΕΓΓΟΝΗ. Θα έρθω κι εγώ μαζί σου, στην Αθήνα.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Όχι, εσύ θα μείνει εδώ, στο νησί μας.

ΕΓΓΟΝΗ. Στην Αθήνα δεν έχουμε κανένα συγγενή να σε περιμένει. Θα χαθείς, αφού δεν ξέρεις γράμματα.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Μην ανησυχείς, δε θα χαθώ. Εσύ θα μείνεις εδώ. Έχεις Σχολείο. Πρέπει να μάθεις γράμματα. Εμείς δεν μάθαμε, γιατί δεν μας άφηνε ο Τούρκος. Πολεμήσαμε όμως και λευτερωθήκαμε, για να μπορείτε εσείς να σπουδάσετε και να γίνετε χρήσιμοι άνθρωποι για τον εαυτό σας, για την οικογένειά σας και για την πατρίδα μας.

ΕΓΓΟΝΗ. Ανησυχώ, παππού. Η Αθήνα είναι μεγάλη πόλη.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Μην ανησυχείς. Θα πάω και θα γυρίσω γρήγορα. Εσύ δεν πρέπει να λείψεις από το Σχολείο σου ούτε ώρα.

ΕΓΓΟΝΗ. Την πήρες λοιπόν την απόφαση;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ναι, παιδί μου. Θα πάρω το δισάκι μου και αύριο, πρωί, πρωί θα κατέβω στο λιμάνι και θα πάρω το πρώτο καράβι για τον Πειραιά. Από εκεί θα πάω στην Αθήνα για να συναντήσω τον καπετάν Κωσταντή, τον Υπουργό. Όπως και να πάνε τα πράγματα, θα επιστρέψω σύντομα στο νησί μας.

ΕΓΓΟΝΗ. Θα περιμένω με αγωνία, παππού, να επιστρέψεις.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Έλα, παιδί μου, να σε αποχαιρετήσω.

ΕΓΓΟΝΗ. Στο καλό, παππού, και να προσέχεις.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Μην ανησυχείς για μένα. Θέλω κι εσύ να προσέχεις και να είσαι καλή στο Σχολείο. Γεια σου, παιδί μου. (την αγκαλιάζει)

ΕΓΓΟΝΗ. Στο καλό, παππού. (τον αγκαλιάζει)

ΤΕΛΟΣ Α΄ ΣΚΗΝΗΣ

Β΄ ΣΚΗΝΗ

Η σκηνή διαδραματίζεται στο Υπουργείο Ναυτικών, στο χώρο υποδοχής, έξω από το γραφείο του Υπουργού Κωνσταντίνου Κανάρη.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

1. ΜΑΤΡΟΖΟΣ

2. ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

3. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ, ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ

Εμφανίζεται ο Ματρόζος ντυμένος φτωχικά. Μοιάζει με ζητιάνο.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Καλημέρα, παιδί μου.

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Καλημέρα, γέρο. Τι θέλεις;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Είναι, παιδί μου, εδώ ο Κωσταντής;

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Ποιος;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ο Κωσταντής.

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Ποιος Κωσταντής;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Αυτός...

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Ποιος αυτός;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Αυτός... αυτός ο Ψαριανός.

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Ποιος Ψαριανός, γέρο;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ο Ψαριανός.

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Εδώ δε λένε κανένα Ψαριανό. Εδώ είναι Υπουργείο.

(Ο Ματρόζος τον κοιτά αμήχανα)

Τι με κοιτάς; Εδώ είναι Υπουργείο, αν θέλεις να ζητιανέψεις, πήγαινε στο φτωχοκομείο.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Τι είπες, ορέ; (με άγρια περηφάνια)

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Εδώ είναι Υπουργείο, αν θέλεις να ζητιανέψεις, πήγαινε στο φτωχοκομείο.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Έι, άκου να σου πω. (περήφανα)

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Τι είναι, γέρο;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Αν οι ζητιάνοι σαν κι εμέ δεν έχυναν το αίμα, οι καπετάνιοι σαν κι εσέ δε θα φορούσαν στέμμα. Τ' ακούς;

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Τι είναι αυτά που λες, γέρο;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Αυτά που ακούς. Αν οι ζητιάνοι σαν κι εμέ δεν έχυναν το αίμα, οι καπετάνιοι σαν κι εσέ δε θα φορούσαν στέμμα.

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Σου είπα, εδώ είναι Υπουργείο, αν θέλεις να ζητιανέψεις, πήγαινε στο φτωχοκομείο.

(Ο Κανάρης ακούει τις φωνές των δύο ανδρών και βγαίνει από το γραφείο του να δει τι συμβαίνει.)

ΚΑΝΑΡΗΣ. Τι συμβαίνει;

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Να, ο ζητιάνος.

(Ο Κανάρης κοιτά το Ματρόζο. Προσπαθεί να θυμηθεί. Οι δυο άντρες αλληλοκοιτάζονται για μερικά δευτερόλεπτα χωρίς να μιλούν.)

ΚΑΝΑΡΗΣ. Ποιος είσαι;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Δε με θυμάσαι, Κωσταντή;

(Ο Κανάρης τον κοιτά και προσπαθεί να θυμηθεί)

ΚΑΝΑΡΗΣ. Όχι, δε σε θυμάμαι.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Κρίμα, εσύ με ξέχασες, εγώ όμως σε θυμάμαι.

(Ο Κανάρης προσπαθεί και πάλι να τον θυμηθεί)

ΚΑΝΑΡΗΣ. Ποιος είσαι;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ποιος το 'λπιζε να δει ποτέ, στον κόσμο μας αυτό, το καπετάνιο ζήτουλα, το ναύτη Υπουργό!

ΚΑΝΑΡΗΣ. Δε σε καταλαβαίνω.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ο καπετάνιος έγινε ζητιάνος κι ο ναύτης Υπουργός.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Ποιος είσαι, καπετάνιο μου, και ποιο είναι το νησί σου;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Δε με θυμάσαι, Κωσταντή;

ΚΑΝΑΡΗΣ. Όχι, δε σε θυμάμαι. Πέρασαν πολλά χρόνια από τον καιρό, που ήμασταν νέοι και πολεμούσαμε στις θάλασσες τον εχθρό.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Κρίμα, Κωσταντή, εσύ με ξέχασες, εγώ όμως σε θυμάμαι και σε θυμάμαι πολύ καλά.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Μήπως ήσουνα στη Σάμο, την εποχή εκείνη;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Όχι.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Μήπως ήσουνα στην Κω;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Όχι.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Στην Αλεξάνδρεια;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Όχι.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Στη Χίο;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Όχι.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Στη Μυτιλήνη;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Όχι.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Πες μου, λοιπόν, ποιος είσαι;

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Πρώτη φορά με είδες και σε είδα έξω από την Τένεδο. Δεν είχε περάσει ακόμα ούτε ένας χρόνος από τη μέρα που έκαψες την τούρκικη ναυαρχίδα, στη Χίο. Ήσουν καβάλα στο πυρπολικό σου πλοίο. Θυμάσαι, Κωσταντή;

ΚΑΝΑΡΗΣ. Συνέχισε, καπετάνιο μου. (με ενδιαφέρον)

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Σε κυνηγούσε μια τούρκικη φρεγάδα μαζί με οχτώ άλλα τούρκικα πλοία. Εσύ όμως, μες στις βροντές και στον καπνό, πετούσες με το πυρπολικό σου πάνω τους σαν το γεράκι και τους ξέφευγες. Κι όλα τα τούρκικα καράβια συνέχιζαν να σε κυνηγούν. Θυμάσαι τώρα, Κωσταντή;

ΚΑΝΑΡΗΣ. Συνέχισε, καπετάνιο μου, συνέχισε. (με ενδιαφέρον)

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Σε έβλεπα από μακριά και σε καμάρωνα. Ήσουν επάνω στο τιμόνι του караβιού σου και έδινες θάρρος στους ναύτες

σου. Οι ναύτες μου, βλέποντας την τούρκικη αρμάδα να ζυγώνει, μου έλεγαν να φύγουμε. Τους είχε πιάσει τρόμος. Ξαφνικά, σε βλέπω να κινδυνεύεις. Οι Τούρκοι σε πλησίαζαν. Τα κανόνια τους πετούσαν αστροπελέκια, φωτιές και κεραυνούς. Κάποια στιγμή, σε βλέπω να έρχεσαι κυνηγημένος κατά το μέρος μου. Τότε, φωνάζω δυνατά στους ναύτες μου « όρτσα! μάϊνα τα πανιά!».

-Τι κάνεις, καπετάνιο; Μου λεν οι ναύτες μου.

Κι εγώ τους λέω με καρδιά.

-Τον Κωσταντή, μωρέ, τον Ψαριανό να σώσω κι ας πεθάνω.

Θυμάσαι τώρα, Κωσταντή;

ΚΑΝΑΡΗΣ. Συνέχισε, καπετάνιο μου, συνέχισε. (με ενδιαφέρον)

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Γρήγορα σου πετάω το σκοινί, το αρπάζεις και δένεις αμέσως το πυρπολικό σου στο δικό μου το καράβι. Σε μια στιγμή, οι Τούρκοι σε πλησίασαν πολύ και ήταν έτοιμοι να σε βουλιάξουν. Βλέποντας αυτά σε φωνάζω:

-Πρώτος ανέβα, Κωσταντή, στο καράβι μου, για να σωθείς.

Όμως δε μ' ακούς. Αφήνεις άλλους να ανεβούν. Οι Τούρκοι είχαν ήδη φτάσει δίπλα σου κι ήταν έτοιμοι να σε βουλιάξουν. Τότε, σκύβω κι από τα μαλλιά σ' αρπάζω, σ' ανεβάζω στο καράβι μου και φύγαμε και σ' έσωσα. Θυμάσαι τώρα, Κωσταντή;

(Παύση. Οι δυο καπετάνιοι κοιτάζονται κατάματα για αρκετά δευτερόλεπτα. Ο Κανάρης έχει δάκρυα στα μάτια.)

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Μα τι βλέπω, Κωσταντή; Κλαις;

ΚΑΝΑΡΗΣ. Ματρόζε μου.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Κωσταντή μου.

(Ο Κανάρης αγκαλιάζει τον Ματρόζο και οι δυο καπετάνιοι μένουν αγκαλισμένοι και κλαίνε σα μικρά παιδιά. Ο Κανάρης χαϊδεύει τα άσπρα μαλλιά του Ματρόζου κι ο Ματρόζος τα μαλλιά του Κανάρη)

ΚΑΝΑΡΗΣ. Ματρόζε μου, τέλειωσαν πια τα βάσανά σου. Η πατρίδα θα σου δώσει όσα σου οφείλει. Έλα μαζί μου. Πάμε στο γραφείο μου να τα πούμε, να θυμηθούμε, να κλάψουμε και να χαρούμε.

ΜΑΤΡΟΖΟΣ. Ναι, Κωσταντή μου.

ΚΑΝΑΡΗΣ. Να μη μας ενοχλήσει κανείς. (στον υπασπιστή του)

ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ. Μάλιστα, κύριε Υπουργέ.

(Βγαίνοντας από τη σκηνή οι δυο καπετάνιοι ο υπασπιστής χαιρετά)

ΤΕΛΟΣ